

Основною базою з практичної підготовки студентів є біостаніонар Білоцерківського НАУ, де на площі 1,9 га висаджено понад близько тисячі видів і культиварів дерев, кущів, одно-, дво- і багаторічних трав'янистих рослин. Структурним підрозділом кафедри з практичної підготовки також є теплиця БНАУ, де представлено близько 120 видів і культиварів декоративних рослин закритого ґрунту. Поряд з цим кафедра садово-паркового господарства заключила договори про співпрацю з Державним дендрологічним парком «Олександрія» НАН України, СЦ «Едем-Флора», ПП «ЛІРІС», НБС ім. М.М. Гришка НАНУ, ботанічним садом ім. акад. О.В. Фоміна.

Практичні заняття з промислової вигонки цибулинних рослин ми проводимо у теплицях СЦ «Едем-Флора», де студенти можуть повністю проаналізувати весь цикл виробництва від заморожених цибулин до отримання готової продукції. На базі цього ж господарства студенти здобувають практичні навички з вирощування із насіння та живців ампельних квітниково-декоративних рослин та з вирощування хризантем. Технологію з вирощування очитків, хости, півників, лілійників, ґрунтопокривних рослин студенти засвоюють під час проведення практичних занять у ПП «ЛІРІС». Технологію закладання різних типів квітників, зокрема, моносадів, рокаріїв, тіньових квітників, озеленення водойм і прибережної зони, студенти засвоюють на практичних заняттях, що проходять на базі Державного дендрологічного парку «Олександрія» НАНУ. Тут же відбуваються заняття з реконструкції старовинних клумб, та з вивчення асортименту червонокнижних видів.

Таким чином, під час практичних занять з квітникарства на виробництві студенти розширюють професійний кругозір, набувають практичних вмінь і навичок з вирощування садивного матеріалу квітникових культур і створення та реконструкції різних типів квітників.

УДК 378.147:725.94

Крупа Н.М., кандидат біологічних наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: nkrupa32@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «РЕКОНСТРУКЦІЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ» У ВИЩІЙ ШКОЛІ

«Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів» є професійно-орієнтованою нормативною дисципліною у підготовці студентів освітнього рівня «Магістр» зі спеціальності 206 - «Садово-паркове господарство». Дослідження старовинних та сучасних парків, аналіз їх планувальної структури, розробка методів з відновлення парків-пам'яток – основні напрями вивчення даної дисципліни. Типова програма для її викладання в вищих навчальних закладах України відсутня. Мною була розроблена робоча програма за кредитно-трансферною системою організації навчального процесу для студентів відповідної спеціальності.

Згідно навчального плану підготовки магістрів на вивчення дисципліни "Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів" відводиться 3 кредити: 26

годин – лекційний курс, 12 годин – практичні заняття, підсумковий контроль у формі іспиту. Самостійна робота студентів – 24 години включає написання рефератів, виконання індивідуальних завдань, розробка проектів відновлення, реконструкції, реставрації садово-паркових об'єктів та їх елементів.

Основними темами лекційного курсу є:

1. Завдання та методи відновлення садово-паркових об'єктів;
2. Класифікація об'єктів садово-паркового будівництва;
3. Вивчення і оцінка території садово-паркових об'єктів: архітектурно-ландшафтний аналіз, історико-архітектурна оцінка, ландшафтна оцінка території, комплексна оцінка території;
4. Склад, порядок розроблення і зміст проектно-кошторисної документації
5. Ландшафтна реконструкція насаджень;
6. Методика реставраційних робіт елементів паркового середовища;
7. Особливості проведення консервації садово-паркових об'єктів.

Тематика практичних занять включає наступні питання.

1. Передпроектне вивчення території.
2. Складання паспорту садово-паркового об'єкта.
3. Обстеження ландшафтного об'єкту, інвентаризація рослинності за декоративними угрупованнями, складання відомостей рослинності. тації об'єктів зеленого господарства, а також проведення профілактичних і лікувальних заходів.
4. Складання схеми комплексного аналізу.
5. Складання директивного плану відновлення садово-паркового об'єкта.
6. Реставрація малих архітектурних форм, водойм.
7. Реставрація дорожньо-стежкової мережі.
8. Відновлення партеру.
9. Відновлення алей.
10. Відновлення квіткових композицій.
11. Реконструкція боскетів, живоплотів, бордюрів.
12. Відновлення рослинних угруповань (гаїв, масивів).
13. Відновлення бульвару.
14. Капітальний та поточний ремонт садово-паркових об'єктів.
15. Передумови проведення, способи та методи ландшафтних рубок у старовинних парках та ботанічних садах.

Важливим етапом вивчення дисципліни «Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів» є виконання індивідуального завдання, що є результатом якісного поетапного виконання практичних робіт. Для його виконання кожен студент обирає реальний об'єкт досліджень (сучасний парк місцевого значення або великий сквер). Студенти виходять на свій об'єкт дослідження, де проводять натурне обстеження всіх конструктивних елементів, а потім на практичних заняттях здійснюють камеральну обробку отриманих даних. Вихідними даними є: паспорт об'єкта, схема або геодезична підоснова об'єкта, на якій зазначені існуючі межі ділянки, вулиці та об'єкти, що межують з територією об'єкту, орієнтація за сторонами світу.

Отже, «Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів» займає провідне місце в циклі ландшафтних дисциплін. Досвід її викладання показує, що підбір індивідуальних об'єктів, прив'язаних до конкретної місцевості, підвищує

ефективність розроблених проектів і надає студентам можливості набуття практичних навичок з інвентаризації, діагностики стану зелених насаджень.

УДК 712.253(477.41):582.09

Левандовська С.М., канд. біол. наук

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

svtmzel@gmail.com

БИОМОРФОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ДЕНДРОФЛОРИ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА «ТОМИЛІВСЬКИЙ»

Основним проявом ступеня пристосованості рослин до умов навколишнього середовища є формування у них певних життєвих форм, які утворювалися протягом тривалого еволюційного часу. Аналіз біоморфотипів має велике значення для пізнання особливостей генезису флори та визначення відповідності видів усьому комплексу умов місцезростання. Такі дослідження є актуальними для моніторингу сучасного стану осередків заповідної дендрофлори.

Об'єкт дослідження – культивована дендрофлора парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення (далі ППСМ) «Томилівський». ППСМ розташований в межах ДП «Білоцерківське лісове господарство» і займає площу 2,8 га. Культивована дендрофлора парку налічує 217 видів і гібридів.

Проводячи дослідження біоморфологічної структури насаджень використовували класифікації К. Раункієра (1905) та І. Г. Серебрякова (1964). В основу класифікації датський ботанік К. Раункієр поклав розміщення бруньок відновлення відносно поверхні ґрунту та фізіологічну реакцію рослин на сезонні зміни середовища. Встановлено, що за цією класифікацією види дендрофлори ППСМ розподіляються на: фанерофіти – 215 видів (99 %) і хамефіти – два види (2 %). Серед фанерофітів виявлено чотири групи: *мегафанерофіти*: а) листопадні дерева – 28 видів (13,0 %); б) вічнозелені дерева – 6 видів (2,8 %); *мезофанерофіти*: а) листопадні дерева – 63 види (29,3 %); б) вічнозелені дерева – 13 видів (6,0 %); *мікрофанерофіти*: а) листопадні дерева – 20 видів (9,3 %); б) листопадні чагарники – 48 видів (22,3 %); в) вічнозелені чагарники – 4 види (1,9 %); *нанофанерофіти*: а) листопадні чагарники – 23 види (10,7 %); б) листопадні деревні ліани – 7 видів (3,3 %); в) вічнозелені чагарники – 3 види (1,4 %). Хамефіти репрезентовані двома видами: а) вічнозелені ліаноподібні чагарники – *Hedera helix* L.; б) вічнозелені напівчагарнички – *Vinca minor* L.

За класифікацією І. Г. Серебрякова у культивованій дендрофлорі ППСМ «Томилівський» найбільшу частку становлять дерева – 59,9 % (130 видів). Друге місце займають чагарники – 36,4 % (79 видів). До групи деревних ліан належать 7 видів (3,3 %). Група чагарничків у досліджуваній флорі відсутня. Напівчагарнички представлені одним видом (0,4 %). Також потрібно відзначити, що деякі види (*Juniperus communis* L., *Crataegus pentagyna* Waldst. et Kit., *Cotinus coggygria* Scop., *Cornus mas* L., *Viburnum opulus* L., *Viburnum lantana* L., *Euonymus europaea* L., *Euonymus verrucosa* Scop.) за біоморфологічною ознакою водночас можуть бути